

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 185. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540296758816/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

- udgivet af Verner Seemann. Gyldendals Bibliotek bd. XVI, 1928-30. Hele teksten minus nogle få sider af sidste kapitel(!).
- (13) *Af Levnet og Meeninger*. Hasselbalchs Kulturbibliotek, redigeret af Jacob Paludan, bd. VIII, 1941. Forord af Magnus Stevns. Udvalg svarende til halvdelen af teksten.
- (14) *Levnet og Meeninger. Selvbiografiske Brudstykker*, udgivet af Louis Bobé. Forening for Boghaandværk, H. Hagerups Forlag, 1942. Optryk af Bobés udgave fra 1911, dog mangler Ewalds breve, og Bobés efterskrift er stærkt forkortet. Noterne er revideret.
- (15) *Levnet og Meeninger. Selvbiografiske Brudstykker*. Louis Bobés udgave. Hans Reitzels serie, 1960. Indhold som foregående nr.
- (16) *Philets Forslag og Levnet og Meeninger* (på omslaget dog kun: *Levnet og Meeninger*), udgivet med ordforklaringer og efterskrift af Erik M. Christensen. Gyldendals bibliotek bd. III, 1964. (2. oplag 1971, 3. oplag 1980).
- (17) *Ungdom og Dårskab. Digtere fortæller om deres barndom*, bd. IV, udgivet af Dansk Lærereforening ved Jørgen Andersen. Gyldendal 1964. Uddrag svarende til knap en syvendedel af teksten.
- (18) *Levnet og Meeninger*, udgivet af Dansk Lærereforening ved Jens Aage Doctor. Gyldendal 1969. En udgave med fyldestgørende efterskrift om autobiografien som genre og om teksten som litteratur, samt grundige noter. (2. oplag 1973).
- (19) *Levnet og Meeninger*. Gyldendals klassikere, 1986. Med en essayistisk efterskrift af Keld Zerangue samt ordforklaringer fra Erik M. Christensens udgave (nr. 16). Også selve teksten er et fotografisk optryk af Erik M. Christensens udgave.

12. Tekstrettelser

Grundlaget for nærværende tekst er Det danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave af *Samlede Skrifter*, bd. IV 1919. Både *Herr Panthakaks Historie* og *Levnet og Meeninger* blev i denne udgave besørget af Victor Kuhr. Jeg har sammenholdt Kuhrs tekst med Ewalds manuskripter og fundet den pålidelig. Ganske vist rummer den enkelte mindre rettelser i forhold til manuskriptene, men dels er de som regel velbegrundede, dels gør udgaven selv opmærksom på dem (nemlig i variantfortegnelsen i bd. VI).

I de fleste tilfælde har jeg stiltiende overtaget Kuhrs rettelser. Dog har jeg i enkelte tilfælde, hvor det kunne ske uden at forstyrre meningen, rettet tilbage, således at nærværende udgave på nogle punkter

er i større overensstemmelse med håndskrifterne. Intetsteds har jeg fundet det nødvendigt at rette imod både Kuhr og håndskrifterne.

En enkelt frihed har jeg dog tilladt mig. Kuhr aftrykker loyalt Ewalds anførselstegn foran hver ny linie i en længere replik, selv om hans liniedeling ikke følger manuskriptets; men jeg har konsekvent strøget dem. Kun ved en repliks begyndelse og slutning har jeg beholdt anførselstegn, hvis Ewald har sat dem.

Nedenstående liste rummer (foruden en enkelt variant, som Kuhr har glemt at notere) kun mine rettelser imod Kuhrs udgave. For rettelser imod Ewald, men med Kuhr, henvises til førnævnte variant-fortegnelse i *Samlede Skrifter* bd. VI.

- 11,2 i sær < især
14,2 Modets Liv, < Modets Liv
14,38-15,1 saa skulde < saz, skulde *DSLs udgave har rettet, men ikke noteret rettelser.*
36,21 Sachsenhausen < Saxsenhausen
41,35 »Panthakak < „Panthakak
74,8-10 *DSLs udgave har en symmetrisk indrykning af filmernes for- og bagkant, som ikke findes i manuskriptet.*
76,1-15 *DSLs udgave trykker indledningen med petit, men manuskriptet har normal skriftstørrelse.*
76,16 *De syv skilletegn mangler i DSLs udgave, men findes i manus, dog i form af dobbelte krydser.*
122,4 *Det tegneide dødningshoved mangler i DSLs udgave, men findes i manus.*
128,33 støeg kun til, at villic < steeg kun til at villic
139,17-18 hendes Haand, til mine Læber < hendes Haand til mine Læber
155,3-5 som 74,8-10.

13. Litteraturliste

Bøgerne er udgivet i København, hvis ikke andet anføres.

- Billeskov Jansen, F.J.: *Oplysningsuden (Vestens Litteratur Historie bd. V)*, 1972.
Bobé, Louis: Efterskrift til Johannes Ewalds *Levnet og Meninger*, 1911 og 1942 (jf. ovf. nr. 10 og 14).
Bobé, Louis: *Johannes Ewald. Biografiske Studier*, 1943.
Brix, Hans: *Johannes Ewald. En Række kritiske Undersøgelser*, 1913.
Brix, Hans: Til Johannes Ewalds *Levnet og Meninger*, i: *Analyser og Problemer* bd. IV, 1938, s. 107-161.
Christensen, Erik M.: Efterskrift til Johannes Ewald: *Philets Forslag og Levnet og Meeninger*, 1964 (jf. ovf. nr. 16).
Doctor, Jens Aage: Efterskrift til Johannes Ewald: *Levnet og Meeninger*, 1969 (jf. ovf. nr. 18).
Doctor, Jens Aage: Ewalds *Levnedsbog*, i: *Guldalderstudier. Festskrift til Gustav Albeck*, Aarhus 1966, s. 47-71.
Frandsen, Ernst: *Johannes Ewald. Et stykke dansk åndshistorie*, 2. udgave, 1968.
Grandjean, Louis E.: *Johannes Ewald og Birthe i Rungsted*, 1960.
Hammerich, Martin: *Ewalds Levnet, mest efter hans egne Meddelelser*, 1860.
Jørgensen, A.D.: *Johannes Ewald*, 1888.
Kondrup, Johnny: *Levnet og tolkninger. Studier i nordisk selvbibliografi*, Odense 1982.
Lukács, Georg: *Rigdom, kaos og form: En samtale om Lawrence Sterne*, i: *Sjælen og formerne. Essays*, 1979.
Molbech, Christian: *Johannes Ewalds Levnet, med Bidrag til hans Digterværkers Historie og Karakteristik*, 1831.
Münter, Friederich: Efterrættninger om Johannes Ewalds *Levnet*, i: *Dansk Museum* 1782, bd. I s. 680-700.
Møller, Bente Ahlers: Efterskrift til Laurence Sterne: *Tristram Shandys Levnet og Meninger*, 1976.
Nedergaard, Leif: Introduktion og kommentar til Voltaire: *Candide eller Optimismen*, 1959.
Nedergaard-Hansen, Leif: *Bayle's og Leibniz' drøftelse af Theodiceeproblemet* bd. I-II, 1965.
Olsen, Frederik Christian: *Digteren Johannes Ewalds Liv og Forholde i Aarene 1774-77*, 1835.
Plesner, K.F.: *Det smagende Selskab*, 1959.
Plesner, K.F.: *Voltaire*, 1965.
Zerumeith, Keld: *Soldigteren. En biografi om Johannes Ewald*, 1985.